

Fakultet za poslovne studije i pravo
Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo
Univerziteta „Union - Nikola Tesla“ u Beogradu

Deveta međunarodna naučna konferencija

**Pravo, ekonomija i menadžment
u savremenim uslovima
LEMiMA 2025**

Zbornik radova

**Urednik:
emeritus prof. dr Života Radosavljević**

Beograd, 2025.

Izdavač

Fakultet za poslovne studije i pravo, Beograd, Srbija
Univerziteta „Union – Nikola Tesla”, Beograd, Srbija

Suizdavač

Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo, Beograd, Srbija
Univerziteta „Union – Nikola Tesla”, Beograd, Srbija

Za izdavača

Milan Radosavljević, dekan Fakulteta za poslovne studije i pravo,
Univerziteta „Union – Nikola Tesla”, Beograd, Srbija

Odgovorni urednici

prof. dr Vladan Stanković

Fakultet za poslovne studije i pravo, Univerzitet „Union - Nikola Tesla” Beograd

prof. dr Maja Anđelković

Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo,
Univerzitet „Union - Nikola Tesla” Beograd

prof. dr Đuro Đurić

Fakultet za poslovne studije i pravo, Univerzitet „Union - Nikola Tesla” Beograd

Jurij Dorošenko

Fakultet za ekonomiju i menadžment, Belgorodski državni tehnološki univerzitet Šuhov,
Belgorod, Ruska Federacija

Iztok Podbregar

Fakultet organizacionih nauka, Univerzitet u Mariboru, Kranj, Slovenija

Dizajn korica

Damjan Silbaški

Priprema za štampu

Dušan Stamenović

Štampa

Štamparija Draslar List, Beograd

Tiraž: 200

Redakcija

Fakultet za poslovne studije i pravo u Beogradu
11070 Beograd, Jurija Gagarina 149a, Srbija
Tel: +381 11 31 31 246
Mejl: lemima@fsp.edu.rs
www.fsp.edu.rs

ISBN 978-86-6102-156-5

Faculty of Business Studies and Law in Belgrade
Faculty of Information Technology and Engineering
University „Union - Nikola Tesla“, Belgrade

The Ninth International Scientific Conference

**Law, Economy and Management
in Modern Ambience
LEMiMA 2025**

Proceedings

**Editor:
Professor Emeritus dr Života Radosavljević**

Belgrade, 2025

Publisher

Faculty of Business Studies and Law, Belgrade, Serbia
„Union-Nikola Tesla” University, Belgrade, Serbia

Co-publisher

Faculty of Information Technology and Engineering, Belgrade, Serbia
„Union-Nikola Tesla” University, Belgrade, Serbia

For the publisher

Milan Radosavljević, Dean of the Faculty of Business Studies and Law, Belgrade, Serbia
„Union-Nikola Tesla” University, Belgrade, Serbia

Editors

prof. Vladan Stanković, PhD

Faculty for Business Studies and Law, University „Union - Nikola Tesla”, Belgrad

prof. Maja Anđelković, PhD

Faculty of Information Technology and Engineering, University
„Union - Nikola Tesla”, Belgrad

prof. Đuro Đurić, PhD

Faculty for Business Studies and Law, University „Union - Nikola Tesla”, Belgrad

prof. Jurij Dorošenko, PhD

The Institute of Economics and Management, Belgorod state technological University
named after V.G. Shukhov, Belgorod, Russian Federation

Iztok Podbregar

Faculty of Organizational Sciences, University of Maribor, Kranj, Slovenia

Cover design

Damjan Silbaški

Technical preparation

Dušan Stamenović

Print

Štamparija Draslar list, Belgrade

Circulation 200

Editorial office

Faculty of Business Studies and Law, Belgrade
11070 Beograd, Jurija Gagarina 149a, New Belgrade, Serbia
Tel: +381 11 31 31 246
e-mail: lemima@fsp.edu.rs
www.fsp.edu.rs

ISBN 978-86-6102-156-5

SADRŽAJ / CONTENT

NAUČNI ODBOR SCIENTIFIC COMMITTEE	5
ORGANIZACIONI ODBOR ORGANISING COMMITTEE	11
PREDGOVOR ZA LEMIMA 2025.	21
PREFACE TO LEMIMA 2025.	24
DIGITALNA EKONOMIJA I TEHNOLOGIJE U SAVREMENIM USLOVIMA	27
DIGITAL ECONOMY AND TECHNOLOGIES IN MODERN CONDITIONS	30
<i>Maja Anđelković, Dragana Radosavljević, Aleksandar Anđelković</i>	
МРЖЊА КАО МОТИВ ИЗВРШЕЊА НАЈТЕЖИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА	56
HATE AS A MOTIVE FOR COMMITTING THE MOST SERIOUS CRIMES	57
<i>Рајџомир Анђоновић, Сивџан Сивојановић</i>	
INOVATIVNI PRISTUP TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE I REGULACIJI RADI POSTIZANJA KLIMATSKIH CILJEVA I CILJEVA ENERGETSKE POLITIKE	72
INNOVATIVE APPROACH TO THE ELECTRICITY MARKET AND REGULATION AIMED AT COMPLIANCE WITH CLIMATE AND ENERGY POLICY GOALS	73
<i>Dragana Barjaktarević</i>	
MENADŽMENT BEZBEDNOSNIH SISTEMA U KONTEKSTU KUMULATIVNE IZLOŽENOSTI NEJONIZUJUĆEM ZRAČENJU	83

MANAGEMENT OF SECURITY SYSTEMS IN THE CONTEXT OF CUMULATIVE EXPOSURE TO NON-IONIZING RADIATION	85
<i>Violeta Đorđević, Mladen Vuruna</i>	
ULOGA OBAVJEŠTAJNIH SLUŽBI U OČUVANJU NACIONALNE BEZBJEDNOSTI	99
THE ROLE OF INTELLIGENCE SERVICES IN PRESERVING NATIONAL SECURITY	101
<i>Dražan Erkić, Ivana Jović, Luka Krstić</i>	
ISTORIJSKA DILEMA EVROPSKE UNIJE	116
THE HISTORICAL DILEMMA OF THE EUROPEAN UNION	117
<i>Božidar Forca</i>	
JMBG KAO IDENTIFIKACIONA OZNAKA FIZIČKIH LICA	130
SERBIAN PERSONAL IDENTIFICATION NUMBER AS AN IDENTIFICATION MARK OF INDIVIDUALS.....	132
<i>Dragan Gunjić</i>	
NOVI IZAZOVI U RAČUNOVODSTVU UZ PRIMENU VEŠTAČKE INTELIGENCIJE	146
NEW CHALLENGES IN ACCOUNTING WITH THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	148
<i>Nedžad Imamović, Aleksandra Gajdobranski, Boris Žeželj</i>	
RURALNI TURIZAM U OKVIRIMA LOKALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA	160
RURAL TOURISM WITHIN THE FRAMEWORK OF LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT.....	162
<i>Milan Janković, Aleksandra Gajdobranski, Adriana Jović Bogdanović</i>	
NOVE MOGUĆNOSTI ZA ODRŽIVI RURALNI TURIZAM ZA ŽENE U POGRANIČNIM OBLASTIMA	172
NEW OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE RURAL TOURISM FOR WOMEN IN BORDER AREAS.....	174
<i>Adriana Jović Bogdanović, Vladana Lilić, Maja Dimić</i>	

EKONOMSKO-PRAVNI ASPEKTI SAVREMENOG SPORTA: IZAZOVI I PERSPEKTIVE.....	183
ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS OF MODERN SPORT: CHALLENGES AND PERSPECTIVES.....	185
<i>Milica Kastratović, Ena Todorović</i>	
UNVEILING BACKTRACKING IN LARGE LANGUAGE MODELS ...	198
OTKRIVANJE VRAĆANJA UNAZAD U MODELIMA VELIKIH JEZIKA.....	199
<i>Petar Kočović, Sergej Uljanov</i>	
OBLIGACIONOPRAVNI I RADNOPRAVNI ASPEKTI ESG STANDARDA.....	217
CONTRACT AND LABOR LAW ASPECTS OF ESG STANDARDS.....	219
<i>Nedeljko Krajišnik, Tijana Kovačević</i>	
ZNAČAJ KOMUNIKACIONIH VEŠTINA MENAĐŽERA.....	232
THE IMPORTANCE OF MANAGERS' COMMUNICATION SKILLS.....	233
<i>Ranko Lojić, Ana Bartoli</i>	
POTENCIJAL I EFEKTI MASOVNE PRIMENE TORIJUMSKIH REAKTORA U ENERGETICI.....	257
POTENTIAL AND EFFECTS OF MASS APPLICATION OF THORIUM REACTORS IN ENERGETICS.....	259
<i>Branko Marković, Dejan Ilić, Ivana Ilić</i>	
CONSUMERS OF TOURIST SERVICES IN SERBIA AND QUALITY MEASURED BY MODERN MARKETING METHODS.....	275
POTROŠAČI TURISTIČKIH USLUGA U SRBIJI I KVALITET MEREN SAVREMENIM METODAMA MARKETINGA.....	277
<i>Svetlana Mihić, Elma Kujović, Irm Masović Muratović</i>	
MALOLETNA LICA KAO UČINIOCI KRIVIČNOG DELA UBISTVA: ODGOVORNOST MALOLETNIKA I RODITELJA.....	293

REENGINEERING AS A TRANSFORMATIONAL MINORS AS PERPETRATORS OF THE CRIMINAL OFFENSE OF MURDER: RESPONSIBILITY OF MINORS AND PARENTS . . .	295
<i>Vladimir Miletić, Sergej Uljanov</i>	
SOCIOLOŠKI ASPEKTI MENADŽMENTA	304
SOCIOLOGICAL ASPECTS OF MANAGEMENT	306
<i>Milena Milosavljević Stević, Ana Bartoli</i>	
PRAVNI PROBLEMI PRIMENE TECHINT DISCIPLINA U OBAVEŠTAJNOM RADU	315
LEGAL PROBLEMS OF TECHINT APPLICATION DISCIPLINE IN INTELLIGENCE WORK.	316
<i>Goran Matić, Milan Milošević, Slaviša Krstić</i>	
DEVELOPMENT AND PROMOTION OF CONVERTIBLE BONDS IN THE SERBIAN FINANCIAL MARKET.	324
RAZVOJ I UNAPREDJENJE ULOGE KONVERTIBILNIH OBVEZNICA NA FINANSIJSKOM TRŽIŠTU U SRBIJI	326
<i>Slađana Neogradi, Milan Vemić, Miodrag Džodžo</i>	
HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN TIMES OF RAPID DEMOGRAPHIC CHANGES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	346
УПРАВЉАЊЕ ЉУДСКИМ РЕСУРСИМА У ВРЕМЕНИМА БРЗИХ ДЕМОГРАФСКИХ ПРОМЕНА У РЕПУБЛИЦИ МАКЕДОНИЈИ	348
<i>Božidar Nikolovski, Filip Grujoski, Andrijana Apostolova</i>	
PRAVNA REGULATIVA DIGITALNE IMOVINE	360
LEGAL REGULATION OF DIGITAL PROPERTY	361
<i>Ljupka Petrevska, Aleksandar Marković, Bojan Marinković</i>	
IZAZOVI DIGITALIZACIJE U LANCU SNABDEVANJA	372
CHALLENGES OF DIGITIZATION IN SUPPLY CHAIN.	374
<i>Ivana Petrevska, Miroslava Petrevska</i>	

OBLJUBA ILI SA NJOM IZJEDNAČEN ČIN BEZ PRISTANKA KAO POSEBNO KRIVIČNO DELO.....	382
PROMISE OR AN ACT EQUAL TO IT WITHOUT CONSENT AS A SPECIAL CRIMINAL OFFENSE	383

Zvezdan Radojković

ŽRTVE KRIVIČNIH DELA U OBLASTI SEKSUALNIH ODNOSA	396
VICTIMS OF CRIMINAL OFFENSES IN THE FIELD OF SEXUAL RELATIONS2	398

Zvezdan Radojković, Enio Mateo Totić

COVID EKONOMIJA U SRBIJI – POZITIVNE I NEGATIVNE STRANE I POSLEDICE	412
COVID ECONOMY IN SERBIA - POSITIVE AND NEGATIVE SIDES AND CONSEQUENCES	415

Milan Radosavljević, Suzana Pajić, Života Radosavljević

UPOTREBA RAČUNARSKIH PROGRAMA I VJEŠTAČKE INTELIGENCIJE U UPRAVNOM POSTUPKU	429
THE USE OF COMPUTER PROGRAMS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ADMINISTRATIVE PROCEDURE	431

Jovan Šarac, Jelena Golijan, Nedeljko Krajišnik

ГРАЂАНСКОПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛНЕ ИМОВИНЕ У СРБИЈИ	444
CIVIL LAW ASPECTS OF DIGITAL ASSETS IN SERBIA	445

Стево Шкрдић, Ђуро Ђурић

OLAF AS A KEY ACTOR IN THE PROTECTION OF THE FINANCIAL INTERESTS OF THE EUROPEAN UNION: LEGAL FRAMEWORK, INSTITUTIONAL COOPERATION AND CHALLENGES.....	461
---	-----

OLAF KAO KLJUČNI AKTER U ZAŠTITI FINANSIJSKIH INTERESA EVROPSKE UNIJE: PRAVNI OKVIR, INSTITUCIONALNA SARADNJA I IZAZOVI.....	463
--	-----

Vladan Stanković, Janko Reko

TRGOVINA SRBIJE I KINE U KONTEKSTU STRATEŠKOG PARTNERSTVA	476
TRADE OF SERBIA AND CHINA IN THE CONTEXT OF STRATEGIC PARTNERSHIP	478
<i>Branko Tešanović, Saša Jović</i>	
OEBS - PRAVNI HERMAFRODIT U EVROPSKOM POLITIČKOM PROSTORU	490
OSCE - A LEGAL HERMAPHRODITE INSIDE THE EUROPEAN POLITICAL SPACE	492
<i>Dušan Vasić, Vladan Stanković</i>	
BILATERAL ECONOMIC DYNAMICS: EXPLORING THE EMERGING TRADE RELATIONSHIP BETWEEN SERBIA AND GERMANY	516
BILATERALNA EKONOMSKA DINAMIKA: ISTRAŽIVANJE NOVIH TRGOVINSKIH ODNOSA IZMEĐU SRBIJE I NEMAČKE	518
<i>Milan Vemić, Ljiljana Stanković, Lazar Cvijić</i>	
ODNOS EMOCIONALNE INTELIGENCIJE I STRESA NA MATURSKOM ISPITU KOD UČENIKA ČETVRTOG RAZREDA SREDNJE ŠKOLE	540
THE RELATIONSHIP OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND GRADUATION EXAM STRESS AMONG FOURTH GRADE SECONDARY SCHOOL STUDENTS	542
<i>Aleksandra Vesović, Dragana Radosavljević</i>	
UPOTREBA VEŠTAČKE INTELIGENCIJE U PROIZVODNJI I ODRŽAVANJU	562
USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PRODUCTION AND MAINTENANCE	564
<i>Boris Žeželj, Ivana Ilić, Nedžad Imamović</i>	
ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ БАЗА РЕФОРМ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СССР В КОНТЕКСТЕ ПОЛИТИКИ «ПЕРЕСТРОЙКИ»	580

LEGISLATIVE FRAMEWORK FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM IN THE USSR IN THE CONTEXT OF THE POLICY OF «PERESTROIKA»	583
--	-----

*Дарина Андреевна Волова, Алексей Николаевич Гарявин,
Александра Сергеевна Шилкина*

КЛАССИФИКАЦИЯ НЕФОРМАЛИЗОВАННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗАДАЧ С УЧЕТОМ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ИНФОРМАЦИОННО-ИЗМЕРИТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ	605
--	-----

CLASSIFICATION OF INFORMAL ECONOMIC TASKS BASED ON THE USE OF INFORMATION AND MEASUREMENT SYSTEMS.....	608
--	-----

Юрий А. Дорошенко, Ирина В. Сомина, Найиалья А. Демура

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИИ И СЕРБИИ: ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ И СОЦИАЛЬНЫЕ ИМПЛИКАЦИИ.....	619
---	-----

DISTANCE LEARNING IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEMS OF RUSSIA AND SERBIA: INNOVATION POTENTIAL AND SOCIAL IMPLICATIONS.....	621
---	-----

Александра Александровна Карцева, Владана Лилич, Боян Здравкович

МРЖЊА КАО МОТИВ ИЗВРШЕЊА НАЈТЕЖИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА

Ратомир Антоновић

Институт за српску културу Приштина – Лепосавић,
antonovicr@gmail.com

Стеван Стојановић

Факултет за пословне студије и право Универзитета
„Унион Никола Тесла“, Београд, stevan.stojanovic@fpssp.edu.rs

Апстракт: Мржња представља један од најјачих мотива који у значајној мери усмеравају људско понашање. Проблем који се у овом раду разматра је утицај мржње као мотива на извршење најтежих кривичних дела са квалификованом последицом. Поседна пажња у раду се посвећује ратним злочинима и злочинима извршеним из мржње на основу верских, расних, етничких, националних, културолошких и разлика у боји коже, верској, расној, етничкој и другој припадности.

Основна хипотеза рада је да мржња представља мотив високој интензивности, који извршиоца кривичног дела наводи на извршење најтежих кривичних дела. У раду се користе аналитички, компаративни, нормативни и историјски метод, којим се доказује основаност задате хипотезе. Анализирају се случајеви тежких кривичних дела насталих у мирнодојским условима, односно, анализирају се случајеви извршених злочина из мржње у условима ратних стања. Компарирају се различите врсте мржње, које постоје у различитим животином околностима – у време мира и у време рата. Такође, у обзир се узимају и различите историјске епохе и периоди, који могу имати одлучујућу улогу при стварању и неовању осећаја мржње према одређеној врсти жртва кривичних дела, односно злочина.

Кључне речи: мотив, мржња, кривично дело, дискриминација, ратни злочин

HATE AS A MOTIVE FOR COMMITTING THE MOST SERIOUS CRIMES

Ratomir Antonović

Institute for Serbian Culture Pristina – Leposavić, antonovicr@gmail.com

Stevan Stojanović

Faculty of Business Studies and Law, University “Union Nikola Tesla”, Belgrade,

stevan.stojanovic@fsp.edu.rs

Abstract: *Hatred is one of the strongest motives that significantly direct human behavior. The problem considered in this paper is the influence of hatred as a motive on the commission of the most serious criminal offenses with qualified consequences. Special attention is paid in the paper to war crimes and crimes committed out of hatred on the basis of religious, racial, ethnic, national, cultural and differences in skin color, religious, racial, ethnic and other affiliations.*

The main hypothesis of the paper is that hatred is a high-intensity motive that leads the perpetrator of a criminal offense to commit the most serious crimes. The paper uses analytical, comparative, normative and historical methods to prove the validity of the given hypothesis. Cases of serious crimes committed in peacetime are analyzed, that is, cases of hate crimes committed in wartime are analyzed. Different types of hatred are compared, which exist in different life circumstances - in peacetime and in wartime. Also, different historical eras and periods are taken into account, which can play a decisive role in creating and nurturing feelings of hatred towards a certain type of victim of a criminal offense, that is, a crime.

Keywords: *motive, hatred, crime, discrimination, war crime*

УВОД

Основни проблем рада је питање мржње као кључног мотива за извршење кривичног дела са квалификованим последицама. Мржња у

контексту ових кривичних дела се посебно третира код расне, верске, полне, националне, језичке, сексуалне или било које друге дискриминације. Управо, из наведеног разлога, као посебан проблем у овом раду, третирају се кривична дела и ратни злочини, настали из мржње у ратним околностима. Мржња представља кључни мотив за извршење најтежих кривичних дела са квалификованом последицом, а мржња је базирана на основу верских, расних, етничких, националних, културолошких и разлика у боји коже, верској, расној, етничкој и другој припадности.

Циљ, који се радом жели постићи је да се укаже на мржњу као мотивациони импулс код извршења тешких кривичних дела, односно да се мржња, настала на основу верских, расних, етничких, националних, културолошких и разлика у боји коже, верској, расној, етничкој и другој припадности, манифестује кроз конкретне акте, који за последицу имају напад и нечовечно поступање у односу на припаднике одређених верских, расних, етничких, културолошких и националних група.

Основна хипотеза рада је да мржња представља мотив високог интензитета, који извршиоца кривичног дела наводи на извршење најтежих кривичних дела. У раду се користе аналитички, компаративни, нормативни и историјски метод, којим се доказује основаност задате хипотезе. Анализирају се случајеви тешких кривичних дела насталих у мирнодопским условима, односно, анализирају се случајеви извршених злочина из мржње у условима ратних стања. Компарирају се различите врсте мржње, које постоје у различитим животним околностима – у време мира и у време рата.

Сам рад је конципиран тако да се најпре полази од појмовнох појашњења, са посебном пажњом на појмове мржње, тешких кривичних дела, дела са квалификованим последицама и ратних злочина. У раду ће се анализирати конкретни случајеви дела из мржње према припадницима одређених народа и етничких група уз указивање на починиоце и њихове мотиве.

1. МРЖЊА

Сам појам мржња се може дефинисати као „негативан осећај, због ког се неко, ствар или појава не толеришу“, односно кад мржња има лични карактер, онда се мржња изражава услед личних својстава лица према ком се мржња исказује. У таквим ситуацијама, том лицу се жели начинити какво зло, односно створити негативно осећање. У најтежим облицима

мржње, манифестација иде ка уништењу предмета мржње, односно физичкој ликвидацији личности која се мрзи (Куленовић, 1995: 114).

Мржња је негативно осећање са којима се људи суочавају, које прати тенденција да се неке или нечему учини нешто ружно. Мржња своју манифестацију добија кроз активност појединца или групе људи. Ефекти мржње могу бити на нивоу личних сукоба и конфликта, али и конфликта на међудржавном нивоу.

Мржња се може одражавати не само према људима, већ и према животињама и предметима, с тим што се мржња у овом контексту неће обрађивати у овом раду. У раду се третирају само облици мржње према људима, заснованој на расној, верској, етничкој, полној, националној, језичкој, сексуалној или било којој другој дискриминационој основи. Таква мржња мора бити праћена потребом уништења припадника тих и таквих група и гнусним обрачунавањем са њима. Обично се мржња развија услед негативних ставова, који су стечени искуствено, или на основу предања и убеђења која су се развила из предрасуда о одређеним народима или верским заједницама. Типичне предрасуде су да су поједини народи лењи, прљави, неуредни, ратоборни, мирољубиви, шкрти, дарежљиви и слично. Лична искуства су базирана на међунационалним сукобима, који постоје на релацији два или више народа, а који су произвели јаке анимозитете, те се сви припадници тог једног народа третирају на потпуно исти начин (Рашковић, 2023: 24).

Мржња, која је заснована на унапред осмишљеним и јасним разлозима, сматра се рационалном мржњом. У тим ситуацијама, разлози мржње могу имати неко рационално објашњење, међутим, то таквој мржњи не даје никако оправдање или легитимитет. Мржња као осећање је ирационално и деструктивно стање, које човека наводи на негативна размишљања и поступке. Мржња је у тесној повезаности са термином „ниске побуде“, који се у српском кривичном законодавству јављају као квалификаторна околност. Посебно код кривичних дела извршених по основу неког дискриминаторног разлога, мржња се третира као ниска побуда и она се мора узети у обзир као отежавајућа околност при изрицању санкције (Делић, 2016: 128).

Сходно одредбама члана 54а. Кривичног законика Републике Србије („Службени гласник РС“ број 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 21/2019 и 94/2024), дефинишу се посебне околности за изрицање санкција за кривично дело учињено из

мржње. Кривично дело које је учињено из мржње према лицима која припадају одређеној раси или вероисповести, националној или етничкој групацији, на основу полне разлике, сексуалне оријентације или родног идентитета представља околност коју суд мора да цени као отежавајућу. Изузетак постоји само у случају кад она није прописана као обележје кривичног дела. У оквиру Кривичног законика Републике Србије, мржња, осим квалификаторне, има често и обележје бића кривичног дела и то посебно код оних кривичних дела, која су усмерена против уставног уређења Републике Србије, против јавног реда и мира, против човечности и других добара заштићених међународним правом.

У контексту овог рада, мржња се третира као мотив за извршење одређених кривичних дела. Мржња је претежно била мотив код извршења кривичних дела распирицања верске, расне, националне, етничке, језичке, полне, сексуалне или родне мржње и нетрпељивости. Мотив треба посматрати као побуду за извршење кривичног дела. Долази из унутрашње стране самог извршиоца кривичног дела, као плод његовог мисаоног деловања, или као плод његовог емоционалног стања и односа према жртви кривичног дела. Мотив подстиче на одређено чињење или нечињење, зарад постизања одређених циљева (Јовашевић, 2006: 34).

Мржња као мотив је усмерена ка припаднику одређене расне, верске, националне, етничке и сличне групе само због припадништва таквој групи. Мржња према појединцу представља мржњу према читавој групи на основу њене специфичне карактеристике. Мржња која је манифестована према појединцу као конкретној жртви кривичног дела представља мржњу према одређеној верској, националној, етничкој или другој групи, те тако, често може да се догоди да мржња на релацији извршиоца кривичног дела и жртве конкретно није ни било. Предрасуде према појединим националним, верским и етничким групама често могу генерисати мржњу и доприносити њиховом додатном распиривању.

2. ДЕЛА ИЗ МРЖЊЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ

Кривична дела која се изврше из мржње у великој мери имају међународни карактер. То су на првом месту кривична дела ратних злочина, у које се убрајају ратни злочини против ратних заробљеника, рањеника и болесника и цивилног становништва, који се сматрају злочинима у ужем смислу и код којих је мржња врло очигледна мотивација. Такође, ту су

кривична дела против човечности, у која се убрајају геноцид, злочини против човечности, расна и друга дискриминација, трговина људима и људским органима и малолетним лицима ради усвојења за која се исто може са сигурношћу тврдити да су настала мотивисана мржњом.

Ратни злочини генерално, представљају предузимање нехуманих радњи према одређеним лицима и нападе у односу на забрањене циљеве, употребу средстава и начина ратовања забрањених међународним правом. Ратни злочини су најтежа повреда права при оружаним сукобима, те се са правом истиче да је право оружаних сукоба најшири појам који обухвата норму међународног права у ужем смислу, познатије као законе и обичаје рата (Милошевић и др. 2025: 17). На основу тежине насталих последица, ратни злочини могу да буду у ужем и ширем смислу. Злочини у ужем смислу су најтежи злочини на међународном правном нивоу. Женевска декларација се односи на заштиту грађанских и цивилних лица у време рата и оружаног сукоба, рањеника и болесника у оружаним снагама, бродоломника у рату, ратних заробљеника у рату, сукобу или догађајима који су у вези са ратом. Допунски протокол Женевске декларације о заштити жртава међународних оружаних сукоба из 1977. године је детаљно регулисала статус бораца, ратних заробљеника, шпијуна и плаћеника (Игњатовић и др. 2009: 98).

Ратни злочини против ратних заробљеника представља злочин против ратних заробљеника, који се може вршити како у време рата, тако и у време мира. Заробљеник тај статус задржава и по окончању рата и тај статус му траје све до репатријације. Злочини против ратних заробљеника представљају кривична дела која настају услед кршења правила међународног ратног права, умишљајно и из мржње према лицима која имају статус ратног заробљеника. На жртву кривичног дела се не гледа као на људско биће, већ се он посматра искључиво у контексту његовог припадништва непријатељској војсци, што додатно подстиче осећај мржње према њему и ствара потребу за осветом и разним облицима нечовечног поступања.

Ратни заробљеник може бити припадник непријатељске војске, цивилно лице које је члан посаде авиона или брода, новинар – дописник или ратни извештач, снабдевачи храном, водом или муницијом и друга слична лица која могу имати посредну или непосредну везу са непријатељском армијом. Женевска конвенција таксативно наводи лица која могу имати статус ратног заробљеника, те се у том својству, сходно овој конвенцији, могу наћи припадници оружаних снага, милиција и добровољачких јединица, редовни припадници оружаних снага, лица из пратећих и резервних

јединица, чланови посаде трговачких морнарица и ваздухопловства, становници са територија на којима дејствује непријатељ, као и лица која су отпуштена или су избегла из заробљеништва (Лопичић – Јанчић, 2005: 58).

Ратни злочин према заробљеницима се извршава наређивањем или извршењем дела против ратних заробљеника уз кршење правила међународног права. Као битан критеријум овог дела, наводи се статус заробљеника који жртва има, те је однос према њему такав да се он третира само у контексту његовог припадништва непријатељским структурама. Мржња која се манифестује према њему није на личној основи, већ на основу тог његовог својства ратног заробљеника. Заробљеницима се могу наносити телесне повреде, могу бити излагани мучењу и нечовечном поступању, могу бити предмет медицинских и биолошких експеримената, коришћени за узимање ткива и органа, могу бити присиљавани на тежак и прекомерни рад и службу у непријатељској војсци, а све уз лишење права на правилно и правично суђење. Квалификовани облици настају код убистава ратних заробљеника.

Ратни злочини против рањеника и болесника представљају такође злочине мотивисане мржњом према рањеницима и болесницима који су припадници непријатељског народа или војске. Овде је од значаја статус жртве, како би се могло одредити биће дела. Дело се примарно извршава у време окупације и усмерено је према рањеницима, болесницима, бродоломницима и санитетском особљу као пасивном субјекту. Иако је реч о посебно рањивим категоријама, које уживају посебну заштиту са међународноправног аспекта, злочини против ових лица су мотивисани мржњом због њихове националне припадности непријатељском народу. Заштиту такође ужива и верско особље које обавља религијске дужности. Из богате праксе ратовања, добро је познато да се верско особље често налазило у улози жртве тешких злочина, те да су верски радници били изложени најгорим тортурама. Ова дела су мотивисана јаким мржњом религијске природе, где се ова лица нападају као неко ко промовише одређену религију или верску организацију (Лопичић - Јанчић, 2012: 92).

Међународни акти који се баве овом врстом ратних злочина су Конвенција о побољшању судбине рањеника у рату из 1864. године, Конвенције о примени Женевске конвенције на поморски рат из 1899. године, Женевска конвенција о побољшању судбине рањеника и болесника у рату из 1929. године, четири Женевске конвенције о заштити жртава рата из 1949. године, Конвенција за побољшање положаја рањеника, болесника

и бродоломника у оружаним сукобима на мору и Допунски протоколи 1 и 2 из 1977. године уз Женевске конвенције (Михајловић, 2000: 40).

Ратни злочини против цивилног становништва такође спадају у круг дела извршених из мржње као мотива. Порекло води из Женевске конвенције о заштити жртава међународних оружаних сукоба из 1977. године. Ово кривично дело је бланкетног карактера јер настаје искључиво услед кршења међународног права. Састоји се у нападу на цивилно становништво, насиљу према појединачним цивилима, лицима која нису у могућности да напад узврате истом мером или су напади усмерени према хуманитарним и мировним мисијама. Напад се врши неселективно, са циљем страдања цивилног становништва која уживају посебну врсту међународноправне заштите. Овде се убрајају и напади на војне мете, чији напади могу да узрокују веће страдање цивилног становништва или изазивање штете на цивилним објектима. Цивилном становништву се могу наносити тешке телесне повреде, може бити изложено мучењима, нећовечним поступањима, над њима могу бити вршени експерименти, бити принуђивани на принудну стерилизацију, трансплатацију органа и узимање ткива, чиме се отворено угрожава живот и здравље цивилном становништву.

Жене цивили могу бити принуђиване на проституцију или принудно затрудњавање. Цивили су обично изложени мерама терора и застрашења, цивили се користе као таоци, наносе им се велике телесне и душевне патње, колективно се лишавају слободе и држе у заробљеништву. Лишени су сваког права на правично суђење, а лична права су им суспендована. Мушки цивили млађе старосне доби се принуђују на службу у непријатељској војсци или у обавештајним или административним јединицама. Такође, многи се принуђују на присилни рад. Становништво се излаже изгладњавању, њихова имовина се уништава и одузима, без икаквог правног основа, по принципу узимања ратног плена.

Овакво нечовечно поступање, мотивисано је мржњом која се исказује према цивилном становништву због њихове националне, верске, етничке или друге припадности. У конкретним ратним околностима, мржња може бити условљена и чињеницом да се ради о становништву које припада непријатељској држави.

Геноцид се убраја у кривична дела против човечности. Представља класичан пример дела извршеног из мржње, а сам назив геноцид порекло води из две латинске речи: *genos* и *occidere*, што значи народ и убијати.

Циљ геноцида је истребљење или уништење једног народа, док се жртве бирају по принципу националне припадности. Геноцид се извршава са умишљајем и уз постојање геноцидне намере, која представља намеру делимичног или потпуног уништења одређене националне, етничке или верске групе (Костић, 2017: 23).

Кривично дело геноцида карактерише постојање геноцидне намере, која није мотив, већ намера да се у потпуности или делимично уништи одређена национална, верска или етничка група. Таква намера, као битно обележје кривичног дела може бити услед жеље за осветом или војном доминацијом, али често и услед мржње према припадницима националних, верских или етничких група. Геноцид је заснован на делима убиства припадника одређених националних, верских или етничких група, која се врше масовно и систематски. Осим путем убистава, геноцид се може вршити систематским онемогућавањем природног размножавања путем принудне стерилизације. Код стерилизације мора да постоји намера уништења одређене националне, етничке и верске групе. Геноцид се може извршавати директно, а може и индиректно, путем издавања наређења да се радње, које за циљ имају уништење одређене националне, верске или етничке групе, извршавају (Ђирић, 2015: 31).

Геноцид се може извршавати кроз извршење одређених радњи које за последицу могу да имају смрт и страдање припадника одређених верских, националних и етничких група. Страдање мора бити систематско и планско, а инкриминише се и наређивање и планирање таквих активности. Стога, радње геноцида могу бити убијање припадника националних, етничких, расних или верских група, наношење тешких телесних повреда, нарушавање физичког или психичког здравља припадника националних, етничких, расних или верских група, стављање припадника националних, етничких, расних или верских група у животне услове који доводе до њеног потпуног или делимичног истребљења, примењивање мера које доприносе спречавању рађања код припадника националне, етничке, расне или верске групе и принудно расељавање деце у другу националну, етничку, расну или верску групу кроз тзв. денационализацију.

3. ДЕЛА ИЗ МРЖЊЕ У ДОМАЋЕМ ЗАКОНОДАВСТВУ

У Кривичном законнику Републике Србије не постоји посебна група кривичних дела из мржње. Мржња као појам се у српском позитивном

Кривичном законуку спомиње у члану 54а. под „посебним околностима за изрицање санкција за кривична дела која су извршена из мржње“, где је мржња квалификаторна околност. Она се третира у случајевима извршења кривичног дела из разлога мржње према објекту кривичног дела, који је изабран на основу расне, националне и/или етничке припадности, вероисповести, полне разлике, сексуалне оријентације, родног идентитета или некој другој околности.

У глави 28. Кривичног законика Републике Србије, у којој се налазе кривична дела, која су усмерена против уставног уређења и сигурности Републике Србије, у члану 317. се мржња спомиње као саставни део бића кривичног дела која су усмерена на изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости. У улози извршиоца дела је лице које ствара или шири националну, расну или верску мржњу или нетрпељивост међу припадницима различитих народа или етничких заједница, који су настањени на на територији Републике Србије. За овај облик криминалног понашања, предвиђена је казна затвора од шест месеци до пет година.

Квалификовани облик кривичног дела је предвиђен ставом два овог члана, у ком се радња из става један извршава путем принуде, злостављања, угрожавањем безбедности, поругом у односу на националне, верске и етничке симболе, девастацијом туђих личних ствари, скрнављењем споменика, спомен обележја и гробова. За овај облик кривичног дела је забрањена казна затвора у распону од једне до осам година.

Други тежи облик овог кривичног дела настаје у случају да се се у улози извршиоца дела нађе службено лице које је злоупотребило службени положај и своја овлашћења. Такође, услед таквог поступања службеног лица, може доћи до тешких последица по живот припадника различитих националних мањина или етничких група који живе на простору Републике Србије. Казна која је забрањена за овај облик кривичног дела је од две до десет година затвора (Шупут, 2015: 130).

Мржња се у позитивном Кривичном законуку Републике Србије јавља потом у глави 31. у којој се налазе кривична дела против јавног реда и мира. У члану 344а. се налази кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, где се мржња јавља као квалификаторна околност на страни лица које физички напада или се физички обрачунава са учесницима на спортској приредби или јавном скупу, насилно понаша или девастира туђу или јавну имовину чија је вредност већа током приступања спортском догађају, манифестацији или јавном

скупу, тако што на спортски терен или објекат уноси или учеснике и гледаоце излаже опасности применом пиротехничких и експлозивних направа које су подобне да изазову теже повреде или да наруше здравље учесника на спортској манифестацији или јавном скупу. Насиље се може вршити на делу трибина који је резервисан за припаднике супарничког навијачког табора, може довести до оштећења објекта у ком се одвија спортска манифестација, да се саботира опрема, уређај и инсталација у објекту. Извршилац овог дела може да изазива расну, верску или другу нетрпељивост и мржњу, која је заснована на дискриминаторним основама, што за последицу може имати насиље и физички обрачун. За ово кривично дело, законодавац одређује затворску санкцију у трајању од једне до пет година, уз могућност изрицања новчане казне.

Кривично дело, које на најбољи начин приказује дело из мржње се налази у глави 34. Кривичног законика Републике Србије, која садржи кривична дела против човечности других добара заштићених међународним правом. У члану 387. је регулисано кривично дело расне и друге дискриминације, које настаје управо на темељу различитости на основу расе, боје коже, верске припадности, националне, етничке разлике и порекла, односно на основу других личних својстава и кршења основних људских права и слобода гарантованих међународним правним правилима, која су ратификована међународним уговорима. За основни облик кривичног дела, предвиђена је затворска санкција у распону од шест месеци до пет година. Такође, овим чланом Кривичног законика у ставу три је прописана одговорност и за оно лице које шири, пропагира или подстиче расну дискриминацију. Предвиђена санкција за овај облик дела износи од три месеца до три године затвора.

Јавним пласирањем текстова или другог штампаног материјала којим се позива, подстрекава или наговара на мржњу, дискриминацију или насиље усмерено према лицима или припадницима групе по основу расне, верске, етничке или друге различитости, врши се расна дискриминација из става четири члана 387. Кривичног законика Републике Србије, према ком је предвиђена затворска санкција у распону између три месеца до три године. Такође, оно лице које одобрава, односно јавно негира постојање геноцида, злочине против човечности или ратног злочина и сваког другог злочина учињеног из мржње према групи лица на основу њене верске, етничке, расне или било које друге различитости, а наведени злочини су утврђени правноснажним пресудама судова у Републици Србији или

Међународног кривичног суда, биће кажњено затворском санкцијом у трајању између шест месеци до пет година (Делић, 2020:110).

Изрицање јавне претње да ће према припадницима одређене групе, на основу расе, боје коже, вере, националности, етничког порекла или другог личног својства бити извршено неко кривично дело за које је законом забрањена казна затвора у трајању дужем од четири године, кажњава се казном затвора у трајању од три месеца до три године.

4. ПРИМЕРИ ЗЛОЧИНА ИЗ МРЖЊЕ

Током Другог светског рата је почињен велики број злочина из мржње. Управо, поучени голготами и страдањима у Другом светском рату, непосредно по његовом завршетку је донесен велики број међународних аката и конвенција чији је циљ било спречавање њиховог понављања. Међу тим актима су Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида, Женевска конвенција за побољшање положаја рањеника и болесника у оружаним сукобима, Женевска конвенција за побољшање положаја рањеника, болесника и бродоломника оружаних снага на мору, Женевска конвенција о поступању са ратним заробљеницима, Женевска конвенција о заштити грађанских лица за време рата, Конвенција о ропству, Допунска конвенција о укидању ропства, трговини робљем и установа и пракси сличних ропству и многим другим, које су настајале у међувремену.

Нацистички злочини у Југославији, отпочети су априлским бомбардовањем Београда, које се одвијало без најаве и без селекције циљева. На мети немачких бомбардера су се нашли цивилни објекти, стамбени објекти, објекти од културног и националног значаја. Том приликом је погинуло око две хиљаде цивила, срушено је 692 објекта, а значајно је оштећено 1.062 објекта у Београду (Станковић, 2008: 158). Касније је бомбардовање Београда окарактерисано као злочиначко, у судском поступку који је вођен против Александра Лера, који је командовао овом акцијом.

За време нацистичке окупације Југославије, био је организован злочиначки прогон и истребљење Срба, Јевреја и Рома, који су били излагани зверском мучењу искључиво по основу националне, етничке и верске припадности. Посебно је злочиначко поступање било изражено у нацистичкој творевини Независној држави Хрватској, Коруској и Штајерској, које су биле под немачком анексијом, док се главним упориштем геноцида

у Југославији сматра логор Старо сајмиште, на простору Србије и Јасеновац, на простору Независне државе Хрватске.

Нацистички злочини су били идеолошки злочини, извршени из мржње према припадницима српске, јеврејске и ромске националне групе. Поред ове националне, расне и верске мржње, било је и политичких размимоилажења због комунистичке идеологије и организација и деловања организација са том идеолошком основом. Однос према Србима је нарочито био суров, а базирао се на политици одмазде и то тако, што би се за убиство једног немачког војника стрељало стотину српских цивила. Масакри који су учињени из одмазде су „Крвави марш“ у Шапцу, масакр у Крагујевцу, над крагујевачким ђацима и злочин у Краљеву.

„Крвави марш“ у Шапцу се догодио 24. септембра 1941. године, као одговор на јак четнички отпор нацистичкој окупацији овог града. Заповедник немачких снага, Франц Баме је издао наређење да се „покупе мушкарци старости између 14 и 70 година, ради пребацивања у концентрационе логоре, који ће бити подигнути северно од реке Саве“ (Ивановић, 2021: 113). Издато је наређење да се сви мушкарци у Шапцу, наведене старосне доби у 15 часова окупе на јасно назначеном месту. Немачки окупатори, у сарадњи са Хрватима, фолксдојчерима и Белогардејцима, вршили су претресе свих објеката, како би били сигурни да су се сви мушкарци одазвали позиву. При том су куће пустошили, палили и убијали оне које би код куће нашли.

Окупљени мушкарци су натерани да иду ка пољу Михајловац, познатом по месту на ком се одржава чувени шабачки вашар. На ливади према мосту на Сави и месту Кленак, Шапчани су провели окупљени две ноћи. У сабирни логор у Кленку је одведено 4.410 грађана, од чега су њих 47 убијени одмах, пре одласка у логор.

Друга група Шапчана је одведена у концентрациони логор у Јарку. Маршута „Крвавог марша“ је била дуга 23 километра. Људи су принуђивани да трчећим кораком иду док би их успут окупатори пратили на моторима и бициклима и додатно малтретирали. Само током трајања марша, убијено је 120 људи.

Масакр над крагујевачким ђацима се десио од 19. до 21. октобра 1941. године и том приликом је страдало око три хиљаде грађана, од чега 287 ученика средње школе у Крагујевцу и 40 ученика основних школа. Повод за овај злочин је била одмазда за 10 убијених и 26 рањених немачких војника у сукобима са партизанима и четницима. Наредбу за извршење злочина је донео командант, мајор Ото Деш.

Масакр у Краљеву се догодио у октобру 1941. године, такође из разлога одмазде због интензивног сукоба ослободилачких снага са окупаторима. Прва група цивила је стрељана између 15. и 16. октобра и том приликом је убијено 1.736 људи. Два дана касније је стрељано још 2.196 грађана, од чега су 54 били Руси и 60 Словенци (Глишић, 1995: 169).

ЗАКЉУЧАК

У раду, коаутори су са успехом доказали полазну хипотезу да мржња представља мотив високог интензитета, који извршиоца наводи на извршење најтежих кривичних дела. Генерално говорећи, мржња се у самом раду третира са аспекта субјективног мотива, који углавном има за циљ да подстакне извршење тешких кривичних дела, које наш законодавац назива злочинима, на основу припадности одређене етничке, националне, верске, културолошке, сексуалне, полне, расне и друге припадности.

Мржња, у наведеном контексту, може да се изучава у мирнодопским, али и ратним условима, у којима се ове врсте анимозитета додатно распламсавају. У раду, коаутори су дали превасходно примере ратних злочина, почињених током Другог светског рата, уз нормативни приказ аката који су доношени, како на међународном, тако и на националном нивоу у Републици Србији. Наведени примери ратних злочина, претежно су се дешавали од стране нацистичких немачких окупационих снага, дешавали су се из мржње према припадницима српског, јеврејског и ромског народа само и искључиво због њихове расне, националне и верске припадности. Такође, коаутори су се бавили и идеолошком основом тих злочина, јер су они вршени према народима којима је била блискија комунистичка и социјалистичка идеологија, док су извршиоци злочина себе сматрали припадницима вишег народа, такозване „аријевске“ расе.

Закључак је да мржња представља мотив високог интензитета, који увек делује као јак подстрек за извршење најтежих кривичних дела. Позитивно кривично право Републике Србије третира мржњу као квалификаторну околност приликом одређивања санкције за извршено кривично дело. Доказивање да је кривично дело извршено као резултат мржње, подразумева изрицање строжије казне за извршиоца дела. Такође, постоје кривична дела у Кривичном законнику Србије, која у свом бићу садрже мржњу као обележје. Реч је о кривичним делима усмерених против уставног уређења Републике Србије, против јавног реда и мира и против човечности

и других добара заштићених међународним правом. Најјасније се мржња као мотив кривичног дела манифестује код кривичних дела геноцида из члана 370; злочина против човечности из члана 371; ратних злочина против цивилног становништва из члана 372; ратних злочина против рањеника и болесника из члана 373; ратних злочина против ратних заробљеника из члана 374. и организовања и подстицања на извршење геноцида и ратних злочина из члана 375. Кривичног законика Србије.

Злочини Другог светског рата су доживели своју осуду и већина припадника немачке нацистичке структуре су били кажњени. Нажалост, добар део њих је, помоћу тзв. пацовских канала, уз помоћ Римокатоличке цркве, побегао на простор Јужне Америке и тако избегао заслужену казну. Злочини из мржње су се дешавали и након Другог светског рата у мирнодопским условима. Као најновији пример злочина из мржње, који су се дешавали припадницима српског народа је везан за простор Косова и Метохије, где су Срби и други неалбанци, дуги низ година, били излагани различитим врстама тортуре и злостављања од стране албанског народа. Такође, мржња према ромском народу у целом свету је и дан данас врло изражена и Роми су често на мети кривичних дела и злочина мотивисаних мржњом према њима због њихове расне, националне и верске припадности.

КОРИШЋЕНА ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

1. Делић, Н. (2016) „Кривичноправни значај мржње у светлу идентитетског преображаја Србије“, Идентитетски преображај Србије (ур. Р. Васић и М. Полојац), Правни факултет у Београду, Центар за издаваштво и информисање, Београд;
2. Делић, Н. (2020) „Кривично дело расна и друга дискриминација (члан 387. КЗС): прецизирање граница кривичноправне заштите“, Казнена реакција у Србији, Правни факултет Универзитета у Београду;
3. Глишић, В. (1995) „Терор и злочини нацистичке Немачке у Србији 1941-1944“, Геноцид над Србима у Другом светском рату, Српска академија наука и уметности, Београд;
4. Ивановић, Т. (2021) „Злочини окупатора према Србима и Јеврејима на територији окупиране Србије према саопштењима државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача“, Страдање Срба, Јевреја, Рома и осталих на територији бивше

- Југославије, Факултет за пословне студије и право Универзитета „Унион Никола Тесла“, Београд;
5. Игњатовић, А; Кокољ, М; Ђурић, А. (2009) Међународно кривично право, Привредна академија, Нови Сад;
  6. Јовашевић, Д. (2006) Лексикон кривичног права, Службени гласник, Београд;
  7. Костић, Ј. (2017) Геноцид у међународном кривичном праву, Правни факултет Универзитета у Нишу;
  8. Куленовић, Т. (1995) „Мржња и толеранција“, Дијалог – часопис за филозофију и друштвену теорију, Академија наука и умјетности Босне и Херцеговине, Сарајево;
  9. Лопичић – Јанчић, Ј. (2005) Ратни злочини против ратних заробљеника, Ваша књига, Београд;
  10. Лопичић - Јанчић, Ј. (2012) Ратни злочини против рањеника, болесника и цивилног становништва, Музеј жртва геноцида, Београд;
  11. Милошевић, М; Антоновић, Р. (2025) Кривична дела пореклом из међународног права, Факултет за пословне студије и право Универзитета „Унион Никола Тесла“, Београд;
  12. Михајловић, М. (2000) Међународно ратно право, Школа националне одбране, Београд;
  13. Рашковић, Т. (2023) Етнички сукоби, Универзитет у Београду, Факултет безбедности, Београд;
  14. Станковић, Ђ. (2008) „Право на памћење: немачко убијање Београда“, Војно - историјски гласник, Београд;
  15. Ђирић, Ј. (2015) „Геноцидна намера“, *Crimen*, Београд;
  16. Шупут, Ј. (2015) „Кривичноправно санкционисање дискриминације“, *Култура полиса*, год. XII, посебно издање, Нови Сад.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
330(082)
34(082)
005(082)
004(082)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција Право, економија и менаџмент у савременим условима - ЛЕМиМА 2025 (9 ; 2025 ; Београд)

Zbornik radova / Deveta međunarodna naučna konferencija Pravo, ekonomija i menadžment u savremenim uslovima - LEMiMA 2025. ; urednik Života Radosavljević. - Beograd : Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta Union - Nikola Tesla : Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo Univerziteta Union - Nikola Tesla, 2025 (Beograd : Draslar list). - 637 str. : ilustr. ; 24 cm

Deo teksta uporedo na srp. i engl. jeziku. - Radovi na srp. i engl. jeziku. - Na spor. nasl. str.: Proceedings. - Tiraž 200. - Str. 21-26: Predgovor / Organizacioni odbor = Foreword / Organizing Committee. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-6102-156-5 (FPSP)

a) Економија -- Зборници b) Право -- Зборници v) Менаџмент -- Зборници
g) Дигиталне технологије -- Зборници

COBISS.SR-ID 182246665